

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Redna cena za leto 1915: 12 K. Polletna 6 K. Trimestna 3 K. Četrtletna 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Naročnina za pošiljanje na: Uredništvo „Slovenski Gospodar“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ v Mariboru. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnino, iskanje in reklamacije. — Vrednostni listi stanejo 12 vin. Za vsake oglese primeren popust. V edelku „Mala naznanila“ stanejo listi 20 vin, listi za Polono 30 vin. — Inzati se sprejemajo do torika opoldne. — Nezapre reklamacije so poštnine proste.

Savinjčani!

Savinjsko prebivalstvo si želi prilika, da na videu in slovesen način da izraza svojim verskim, narodnim in domoljubnim čustvom ob sedanjih velikih dogodkih, katere doživljamo. Ker pa se vsled prometnih težav ni moglo udeležiti vseslovenskega romanja na Brezje, zato se priredi za Savinjsko dolino in sosedo

v nedeljo, dne 29. avgusta 1915
veliko domoljubno romanje
k Materi Božji na Ojiko.

Prosili bomo, na tem priljubljenem romarskem kraju Mater Božjo, da priporoča naše molitve za presvitelega cesarja, za hrabro našo armado, za ljubo Avstrijo in našo milo slovensko domovino Vsemogočnemu v uslišanje.

Glavno sv. opravilo s slovesno pridlo bo ob 11. uri popoldan. Priporoča se, da pridejo č. gg. dušni pastirji s procesijami.

Savinjski romarski odbor.

Vlada proti razkosavanju kmečkih posestev.

Zadnja leta so po naših krajih gotovi ljudje v velikem obsegu razkosavali kmetije in si z dobičkom, ki je pri posameznih posestvih znašal po več tisoč kron, polnili svoje denarice. Razkosavanje se je nadaljevalo tudi v vojskinelem času. Naša vlada je stopila tem grobokopom kmečkemu stanu sedaj odločno na prste in je izdala sledečo prevažno cesarsko naredbo, ki je objavljena v državnem zakoniku dne 14. avgusta:

Ze v mirnih časih se je v raznih krajih število samostojnih kmetij znatno manjšalo. Posebno sta škodila dva vzroka: razkosavanje in zlaganje kmečkih posestev. Prekupi se pokupili zemljo, jo razbili in pri posameznih kosih strašno zasužili. Pa tudi veleposesniki so kupili kmetovo zemljo in jo zlagali, da bi povečali svoja lovišča.

Vsled vojske grozi še večja nevarnost, da se to škodljivo gibanje še bolj poostri. Državi pa je mnogo težje na tem, da ostane zemlja v rokah čim bolj številnega, stalnega in krepkega prebivalstva, ki svojo zemljo skrbno in umno obdeluje. Zato so potrebni primerni koraki proti nadaljnjemu trganju kmetove zemlje. Vse kmetijske organizacije so temu pritrile.

Cesarska naredba z dne 9. avgusta določa, da se sme zemlja, ki je namenjena poljedelstvu, med živimi, prenesti ali prodati le z dovoljenjem posebne komisije. Isto velja tudi za več nego 10 letne zakupne (če se posestvo da v najem). Večkrat pa je prodaja v interesu dosedanjega posestnika priporočljiva in zato naredba nima namena prav vsake prodaje prepovedati, pač pa je treba gledati, da se v vsakem slučaju presodi dopustnost prodaje z ozirom na to, da se ohrani skupnost posestja. Komisija sme dovoliti prodajo, če ta ne nasprotuje splošnim interesom na ohranitvi samostojnega krepkega kmečkemu stanu. Taki slučajji bodo podani, ako kmečko posestvo ostane ohranjeno v svojih bistvenih delih in je bodo novi posestnik sam obdeloval, če se razdeli brez posredovanja osebe, ki bi iz tega vlekla dobiček, in se deli porajajo za povečanje obstoječih kmetij ali za ustanovitev novih domov, razdeli se tudi lahko, če razdelitev ne vzame posestvu značaja kmetije, dovoljeno je tudi razdeliti zemljo, ki sploh ne tvori sestavnega dela po bistvu pretežnega poljedelskega ali gozdnege obrata. Izjemoma je prodajo dovoliti, če se drugače ne da prepričati popolnega propada kmetije; pa v tem slučaju naj se poišče primernega kupca.

Pravni posli, katerim komisija ni pritrila, so neveljavni; zemljo naj preostanjen brez pritrila komisije se ne bo upoštevalo.

Zgorajšnje določbe pa ne veljajo za zemljo, ki je vpisana v deželno desko, v knjigo železnice i. t. d., ali pa leže v ozemlju mest z lastnim statutom ali v občinah pretežno mestnega značaja. Ravno tako ne veljajo zgorajšnji predpisi za zemljišča, ki očitno presegajo obseg ene kmetije. Najvišja meja za obseg

ake kmetije je povprečni donos v šestkratni višini, ki je potrebna za ohranitev družine 7 glav. Besed ca „očividno“ pove, da se gre v tem slučaju za veleposesništvo v najožjem pomenu.

Pač pa veljajo zgorajšnje določbe za razne pravne posle pri zemljiških naravnih in cerkva in pri odprodaji pri sklenjenih pomovih na Tirolskem. Dovoljenje od strani komisije pa ni treba za prodajo zemlje za namene vojaštva, javne uprave ali javnih obče koristnih naprav in javnega prometa, za obrtne, industrijske in rudarske naprave, pravni posli med zakonci, ženini in nevestami, živimi in v sorodstvu in v svastvu v ravni črti do četrtega kolena.

Na sedežu vsake okrajne sodnije se ustanovi zemljiško prometna komisija. V nji bodo predstojnik sodnije ali kak drug sodnik, zastopnik okrajnega glavarstva, zastopnik občine in zastopnik glavne kmetijske organizacije. Proti odloku te krajevne komisije je mogoča pritožba na deželno komisijo. Komisije morajo hitro poslovati.

Zelo lahko bi se preprečilo potom te cesarske naredbe prisilne družbe. Zato mora sodnik, predno izda razsodbo, vprašati komisijo in če ta ne dovolj, ne priznati prodaje.

Vsak tisti, kdor bi iz spletkarskega namena proti tej cesarski naredbi podal napačne ali nepopolne podatke, se kaznuje z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

To cesarsko naredbo s kmečkoga in narodnega stalstva toplo pozdravljamo. Če se bodo podrobna določila naredbe izvrševala tako, kakor se določa, bo marsikatera kmetija ostala ohranjena kmečkemu stanu, ki je glavni stebor slovenskega naroda.

Pozdravi naših težkih topov Italijanom.

Podkovski mojster pri gorskem topništvu Jakob Lončarič piše domov na Grabe pri Središču:

Aprila smo zapustili srbsko mejo ter se podali nad Ruse. Pridejani smo bili hrabrim katoliškim Bavarcem, ki znajo z Rusi dobro računati. Po strašnem boju smo predrli sovražno črto ter nato podili Ruse noč in dan. Kjer so se postavili v bran, smo jih pregnali s srincem in jeklom. Bežali so, da smo jim komaj sledili. Prebivalci Galicije so bili povsod veseli našega prihoda. Pri rekah Visloki in Sanu smo imeli hude boje. Trdovratno so se držali, vendar so bili vrženi. S Przemyslom se nismo doiglo igrali; vendar mi ostane v spominu, ker je tam padel moj brat saper Alojz ne daleč od mene, kar sem pa še le pozneje zvedel. Tam so razbijale naše 30.5 cm in 42 cm granate ruske utrdbe. Zemlja se je vzdigala po 100 metrov visoko, kjer se je razpočila kaka granata. Kar je bilo zunaj, je prišlo noter v zemljo in narobe. Srce nam je poskakovalo veselja ob teh prizorih. Ruskih ujetnikov je bilo na tisoče. Ko je padel Przemysl, smo odrinili nad starega našega sovražnika g. Italijana. In zdaj si ta že 2 meseca razbija glave na trdem kamenju, a še ni prišel 5 cm naprej, čeravno goni na nas svoje alpince in bersaglierje kot volje v mesuico. Kjer se jih kaj pokaže, jim pošljemo granato, ki jih razkadi v prah.

Danes e ravno leto, odkar sem neprestano v vojski v prvih artilerijskih vrstah, a hvala Bogu, sem še cel. Samo 12 dni smo bili na Dunaju, kjer nismo čuli zvižgati krogel nad glavami, drugače pa zmajati. V boju z Rusi nismo imeli nikakršnih izgub, ne na ljudeh, ne na konjih, tudi tukaj dosedaj še hvala Bogu nimamo nobenih. Vedno smo dobre volje. Pošiljam Vam gorske rože, plankinke, z italijanske meje. Nabral sem jih, ko je sovražnik razbijal z granatami okoli nas, da so se skale rušile. Ko prižvižga njegova 28 cm granata po zraku, gledamo, kam bo udarila, potem gremo vsak svoje pol naprej. Naši 30.5 cm in 42 cm topovi pa zvižgajo lepše pozdrave Lahom, tako, da jim hitro odkupimo korajžo. Pozdrav s snega in skalovja, dokler se spet ne javim!

Prejšnjega brat Matej Lončarič poroča: Nahajam se na Gorškem, kjer so najhujši boji, med Podgoro in Doberdobom. Kako je tu, se ne da popisati. To se da samo videti, slišati in doživeti. Imamo prave trdnjavske boje in Italijani zaman poskušajo prodreti našo prvo brambno črto. Vsi smo polni zaupanja v naše vodstvo in naše delo.

Človek, kaj si?

Cetovodja Kalist Ketiš, doma od Sv. Trojice v Slov. goricah, piše svoji ženi z italijanskega bojišča: Sedaj sem še zdrav, čeravno smo bili cel teden zopet v veliki nevarnosti, vendar ljubi Bog nas je tokrat zopet srečno ohranil zdrave, razen g. poročnika in kakih 6 mož.

Sedaj pridemo v drugo bitko. Ko naše potrte kosti malo skupaj spravimo, potem pa: „Udri ga po polentarju!“

Draga! Takšno misli navdajajo človeka ob takšnem pogledu. Pač tukaj se vidi očito, čeravno nekateri nočejo tega pripoznati, da nismo rojeni za ta svet, temveč da pridemo po smrti na kraj, kjer dobi vsak svoje plačilo.

Draga moja žena! Ko to pišem, sedim na podrtjem rovu, na kosčeno mizo naslonjen. Tukaj sem malo varen pred granatami in šrapneli, vendar ne smem se preveč zaneseti, ker včasih pride taka stvar kar nepričakovano. Opravi sem danes že tudi bitko na ušje pleme.

Srčkane pozdrave!

Italijani uničili smrekov štor.

Predtopničar Franc Kranjc, doma iz Ključarovec pri Ormožu in Vinko Prapotnik, doma iz Lačavesi, katera služita pri gorskem topn. polku št. pišeta svojim domačim:

Dne 12. julija je bil lep poletni dan. Vse je počivalo. A komaj mine popoldan, nas začne hudobni polentar z veliko silo napadati. Dal je okoli 60 strelcov iz svojih topov, pa seveda ni naredil nikake posebne škode. Le enkrat se mu posreči, da je popolnoma zadrel v velik star smrekov štor. Granata, katera obsega širokost 28 cm, je seveda s strašno silo vzdignila staro korenino v zrak. Mi smo z velikim občudovanjem gledali ta prizor. Kar naenkrat zagledamo italijanskega opazovalca z rumeno zastavo v roki. Kaj neki je pomenilo to, smo vpraševali drug drugega. To je bilo znamenje, s katerim je opazovalec naznanjal po italijanski vojni črti, da je uničena avstrijska artilerija. Ali varalo jih je! Kajti mesto naših dobro skritih topičev so Lahji uničili le stari smrekov štor.

Mnogo pozdravov pošiljava vsem rojakom in čitateljem „Slov. Gospodarja“. Na veselo svidenje!

Ko streljam Italijane, na smeh se držim.

Peter Svet iz Št. Petra v Savinjski dolini, ki služi pri domobranskih strelcih, piše svojemu sorodniku s koroško-italijanske meje:

Prav lepo Vas pozdravljam in se Vam zahvalim za časnike. Vsak teden jih željno pričakujem. Tudi moji tovariši se Vam zahvaljujejo. Borimo se tu na koroški meji za milo domovino proti zahrbtnemu sovragu Italijanu. Čez 3 mesec je že minulo, odkar taborimo na tej meji, a polentar ni tako močen, da bi s svojo premočjo prestopil našo mejo. Pred nami in nad nami tulijo krogle iz pušk in topov; pa tudi mi slovenski vojaki jim pošiljamo svinčanke v pozdrav.

Dokler še slovenska kri živi, Italijan od Avstrije nič ne dobi. Slovenec je rad vesel, zato si s tovariši včasih zapojemo kako narodno. Imamo pa tudi svoje pesmi, ki smo jih sami zložili. Ena izmed teh se tako-le začne:

Na visoki planinci
Jaz tukaj stojim,
Streljam Italijane,
Na smeh se držim.

Srčne pozdrave in na veselo svidenje: Peter Svet, Alojz Hrovat iz Smarja, Ignac Klobasa iz Stročje vasi pri Ljutomeru in Franc Lesjak iz Sp. Koroške.